

Nr 425

Av herr Brundin m. fl., *angående utbildningen av stipendiater från u-länderna.*

(Lika lydande med motion nr 500 i Andra kammaren)

Stipendiatverksamheten för studerande från utvecklingsländerna är en av de äldsta formerna för svensk biståndsgivning. I Sverige började Svenska institutet ta emot FN-stipendiater redan 1947. Den bilaterala stipendiatverksamheten initierades år 1952 av centralkommittén för svenskt tekniskt bistånd (CK). Såväl den multilaterala som den bilaterala stipendiatverksamheten överfördes sedermera till nämnden för internationellt bistånd (NIB) och slutligen till styrelsen för internationell utveckling (SIDA), som nu bär ansvaret för utvecklingen av den samlade stipendiat- och kursverksamheten.

Erfarenheterna av de senaste årens utveckling mot en mera bunden och yrkesinriktad form av stipendiat- och kursverksamhet för studerande torde vara av stort intresse för utformningen av den framtida stipendiatpolitiken. En kritisk inställning till den traditionellt akademiska utbildningen av stipendiater har ofta framskymtat i den livliga debatt som förts inte minst på universitetsorterna och bland dess stipendiater. Den s. k. projektstipendiatverksamheten, som syftar till en kombination av teoretisk och praktisk utbildning, samt den nya specialinriktade kursverksamheten har sålunda ansetts vida överlägsna den mindre målinriktade utbildning som erbjuds vid de svenska universitetens s. k. fria fakulteter. Avvägningen mellan teoretisk och praktisk utbildning samt mellan utbildning i det egna hemlandet respektive i Sverige har på samma sätt varit föremål för diskussion.

Den yrkesinriktade kursverksamhetens många fördelar, dess gemenskapskaraktär, dess fastare avgränsning och klarare målinriktning, bör enligt vår mening läggas till grund för en framtida prioritering av denna stipendiatverksamhet. Denna form av utbildning torde vara att föredra inte minst med tanke på den enskilde stipendiatens ofta dokumenterade sociala anpassningsproblem. Därigenom kan även uppnås en önskvärd inriktning mot mera yrkesorienterade studier, som till skillnad från de rent akademiskt teoretiska är till omedelbar nytta för såväl stipendiaten som för hans eget land, där han senare skall verka. Utbildningen av tekniker bör också ges en ökad omfattning.

En sådan utbildning är i dagens läge nödvändig för att häva u-ländernas brist på välutbildad och yrkeskunnig specialarbetskraft. Endast om tillgången på sådan arbetskraft väsentligt ökas kan klyftan mellan den lilla akademiska toppeliten och den utbildade arbetskraften överbryggas. En svensk satsning på utbildning av u-landsungdom till yrkeskunniga arbetsledare, såsom verkmästare och förmän, ter sig därför mycket angelägen. Efter hos oss vunnen erfarenhet av modern industriell verksamhet torde sådan arbetskraft ha förutsättningar att direkt på verkstadsgolvet i respektive hemland verka för en effektivisering av arbetet vid dess industri. Att anställa utländsk arbetskraft som arbetsledare i u-länderna är ofta mindre lämpligt med tanke på den framträdande nationella medvetenheten i dessa unga länder.

Lämpligt vore om utbildningen av yrkesskickliga arbetsledare fick äga rum i en modern industristat som Sverige. Därigenom kan nämligen stipendiaten erhålla den rätta förståelsen för det moderna industriarbetets många krav på den enskilda människan. Inte minst attityden till själva arbetet spelar en väsentlig roll, eftersom u-länderna inte sällan präglas av eftersläpande attityder, såsom bristande lagkänsla och viss ovilja mot arbetet. Inte minst förekommer starkt negativa attityder till olika former av manuellt arbete.

Formerna för en ökad kursverksamhet med särskild inriktning på utbildning av yrkesskickliga tekniker bör lämpligen bli föremål för diskussion inom ramen för den allmänna översyn av stipendiat- och kursverksamheten, som för närvarande bedrivs inom SIDA. En utgångspunkt bör dock vara att ifrågavarande kursverksamhet får utvecklas i ett nära samarbete mellan SIDA och det svenska näringslivet. Ifrågavarande utbildning, som lämpligen bör bestå av en kombinerad praktisk och teoretisk utbildning, torde nämligen med fördel kunna bedrivas med direkt anknytning till olika industrier i Sverige. Av särskild betydelse är därvid att stipendiaterna ges möjlighet till praktiskt verkstadsarbete inom respektive industri, praktiska övningar i arbetsplanering, organisation, personalledning etc.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla,
att SIDA måtte erhålla uppdrag att utreda förutsättningarna
för en ökad utbildning av stipendiater från u-länder till arbetsledare och förmän inom industriell verksamhet.

Stockholm den 28 januari 1969

Paul Brundin (m) Henrik Åkerlund (m) Vilhelm Erik Carlsson (m)
